



باسمه تعالی

تاریخ: ۸۹/۵/۲۴  
شماره: ۱۹۶۸۲۵/۷  
پست: دله

### بخشنامه به کلیه واحدهای دانشگاهی

به پیوست آیین‌نامه تکمیلی حمایت از اختراعات و نوآوری‌های علمی، فنی و هنری در دانشگاه آزاد اسلامی ارسال می‌گردد. در زمینه اجرای آیین‌نامه مذکور رعایت موارد زیر ضروری است:

۱. به منظور حمایت از اختراعات، اکتشافات و نوآوری‌های علمی، فنی و هنری در دانشگاه آزاد اسلامی و در راستای حفظ حقوق معنوی و علمی افراد در برخورداری از مزایای نوآوری خود، براساس مفاد آیین‌نامه پیوست، نوآوری‌های مذکور مورد حمایت قرار می‌گیرد.
۲. مفاد این آیین‌نامه مذکور به اطلاع دانشکده‌ها، گروه‌های علمی، کلیه اعضای هیات علمی، دانشجویان و کارکنان واحدها رسانده شود. در جلسات و شوراهای مختلف واحد، بر اجرای مفاد آن تاکید شود و به طور دایم در تابلو اعلانات حوزه‌های معاونت پژوهشی قرار گیرد.
۳. آیین‌نامه حاضر جایگزین آیین‌نامه قبلی به شماره ۸۷/۱۸۷۶۳۷ مورخ ۸۵/۷/۲۷ و از تاریخ صدور اعتبار دارد.
۴. با توجه به اهمیت حفظ و دفاع از تولیدات علمی و معنوی دانشگاه و حفظ اخلاق علمی، لازم همکاران حوزه معاونت پژوهشی واحدهای دانشگاه برای حمایت از اختراعات و نوآوری‌های علمی، فنی و هنری به جز آیین‌نامه پیوست، نسبت به اجرای مفاد بخشنامه شماره ۸۷/۷۵۳۸۴ مورخ ۸۶/۳/۲۲ و ۸۷/۲۵۱۰۹۴ به تاریخ ۸۷/۷/۲۹ دقت کامل داشته باشند.
۵. معاونین پژوهشی واحدها مسئول اجرای بهینه این آیین‌نامه در واحد خود هستند و معاون پژوهشی دانشگاه نیز ناظر اجرای آن خواهد بود.

دکتر عبدالله جاسبی  
رئیس دانشگاه آزاد اسلامی

معاونت محترم پژوهش  
رئیس با تشکر و احترام  
۸۹/۵/۳

شماره ۸۷۲۶ - ۳۱۶۱

جاسبی

بسمه تعالی  
معاونت محترم پژوهش  
رئیس با تشکر و احترام  
دانشگاه آزاد اسلامی

۸۹/۵/۲۱



آیین‌نامه تکمیلی حمایت از اختراعات و نوآوری‌های علمی، فنی و هنری  
در دانشگاه آزاد اسلامی

مقدمه

با توجه به اینکه ثبت علمی و حقوقی اختراعات، اکتشافات و نوآوری‌های علمی، فنی و هنری و احترام به حقوق مالکیت معنوی تولیدات علمی، فنی و هنری می‌تواند زمینه‌ساز فضای اعتماد متقابل میان نوآوران و سازمان‌های ذی‌ربط گردد و افراد را به آرایه نوآوری خود راغب کند و همچنین به منظور حفظ حقوق معنوی و علمی افراد در برخورداری از مزایای نوآوری خود و حمایت از این آثار و به مرحله تولید رساندن دست‌آوردهای نوین براساس مفاد این آیین‌نامه، نوآوری‌های علمی، فنی و هنری اعضای هیات علمی، دانشجویان و دانش‌آموختگان، کارمندان دانشگاه و افراد غیر وابسته به دانشگاه مورد حمایت قرار می‌گیرند.

ماده ۱. تعریف

دانشگاه. منظور دانشگاه آزاد اسلامی است.

اختراع و نوآوری. نتیجه فکر فرد یا افراد است که برای اولین بار فرایند یا فرآورده‌ای خاص را ارائه می‌کند و مشکلی را در یک حرفه، فن، فن‌آوری، صنعت و مانند آنها حل می‌نماید.  
مخترع یا نوآور. شخصی است که فرایند نوآوری توسط او اعلام یا ارائه می‌شود. این شخص یا اشخاص می‌توانند اعضای هیات علمی، دانشجویان و یا کارمندان دانشگاه و یا افراد حقیقی دیگر غیر وابسته به دانشگاه و غیر دانشگاهی باشند که تمایل دارند نوآوری یا اختراع خود را مورد حمایت دانشگاه قرار دهند.



تاریخ:

شماره:

پوست:

شورای راهبردی. بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در زمینه حمایت از اختراعات و نوآوری‌ها در دانشگاه است.

شورای هدایت: شورایی است که به منظور شناسایی استعدادهای درخشان و تشویق و ترغیب آنها در جهت بالا بردن روحیه فعالیت‌های سازنده علمی- پژوهشی و شکوفایی استعدادها و تامین نیازها آنها در باشگاه پژوهشگران جوان دانشگاه ایجاد شده است.

✓ ثبت حقوقی. فرایندی است که توسط اداره ثبت شرکت‌ها و مالکیت‌های صنعتی کشور، پس از طی تشریفات قانونی مربوط، خواه از طریق ثبت ملی آن، خواه از طریق ثبت بین‌المللی آن (PCT) و یا یکی از مراکز ثبت بین‌المللی مورد تایید شورای راهبردی انجام می‌شود و به موجب آن اختراع یا نوآوری به نام فرد یا یک سازمان (حقیقی یا حقوقی) ثبت و از مزایای قانونی آن بهره‌مند می‌شود.

✓ ثبت علمی اختراع و نوآوری: فرایندی است که توسط مراکز بین‌المللی، سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران یا شورای راهبردی ثبت نوآوری‌های علمی، فنی و هنری دانشگاه انجام می‌شود و هدف از آن تایید علمی نوآوری‌های علمی، فنی و هنری است. ثبت مذکور گواهی‌نامه‌ای هولوگرام‌دار با مهر برجسته دانشگاه است که به امضای معاون پژوهشی دانشگاه می‌رسد.

✓ تأیید و ثبت علمی. گواهی است که پس از ارزیابی اختراع یا نوآوری در صورت مثبت بودن نظر داوران مورد تایید دانشگاه و تأیید شورای راهبردی، برای مخترع یا نوآور صادر می‌شود.

## ماده ۲. نحوه تشکیل شورای راهبردی و اعضای آن

به منظور نظارت بر حفظ تولیدات علمی دانشگاه که در قالب اختراع و نوآوری ارائه می‌شوند، تایید علمی اختراعات و نوآوری‌ها و نیز حمایت از این تولیدات، شورای راهبردی ثبت و تأیید علمی، فنی و هنری متشکل از اعضای زیر ایجاد می‌شود:

۱. معاون پژوهشی دانشگاه به عنوان رئیس شورا





تاریخ:

شماره:

پوست:

۲. مدیرکل دفتر گسترش تولید علم به عنوان دبیر شورا

۳. مدیرکل دفتر حقوقی دانشگاه

۴. رئیس باشگاه پژوهشگران جوان

۵. یک نماینده از سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران

۶. ۴ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه (۲ نفر دانشیار و ۲ نفر حداقل استادیار و دارای تخصص در رشته حقوق) آگاه به فرایند ثبت علمی و حقوقی نوآوری‌های علمی، فنی و هنری در رشته‌های مختلف علمی باشند.

تبصره ۱. افراد مذکور در بند ۶ به پیشنهاد معاون پژوهشی دانشگاه و تأیید ریاست دانشگاه به مدت دو سال انتخاب می‌شوند.

تبصره ۲. به پیشنهاد اعضای شورا و به منظور مشورت، در هر جلسه می‌توان از افراد صاحب‌نظر و متخصص در زمینه موضوع آن جلسه، بدون حق رای دعوت به عمل آورد.

### ماده ۳. وظایف شورای راهبردی

وظایف این شورا در دو گروه کلی زیر جمع‌بندی می‌شود:

الف. تهیه و تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های لازم برای تکمیل حمایت از اختراعات و نوآوری‌های علمی، فنی و هنری در دانشگاه

ب. تصمیم‌گیری در مورد نوع حمایت از اختراع یا نوآوری ارائه شده

### ماده ۴. حمایت‌ها

۱. تأمین تمام یا بخشی از هزینه‌های ثبت حقوقی و علمی در داخل و خارج از کشور به نام دانشگاه

۲. معرفی افراد واجد شرایط و برگزیدگان جشنواره‌های داخلی و خارجی به باشگاه پژوهشگران جوان دانشگاه به منظور استفاده از مزایای تعیین شده در آیین‌نامه آن شورا



تاریخ:

شماره:

پوست:

۳. ارائه فرصت برای انجام یک طرح تحقیقاتی با تأیید شورای راهبردی به منظور تکمیل یک اختراع یا نوآوری

✓ ۴. حمایت مالی و پشتیبانی از ارائه مقالات مربوط به نوآوری مذکور در مجلات و همایش‌های معتبر داخلی و خارجی به شرح زیر:

۴.۱. چنانچه نتایج حاصل از اختراع در یکی از همایش‌های معتبر داخلی و خارجی پذیرفته شود، پرداخت هزینه‌های شرکت در همایش فوق طبق آیین‌نامه شرکت در همایش‌های داخلی و خارجی دانشگاه انجام خواهد شد.

۴.۲. چنانچه نتایج حاصل از اختراع در یکی از مجلات معتبر علمی به چاپ برسد، همانند آیین‌نامه تشویق مقالات علمی، مورد تشویق قرار خواهند گرفت.

۴.۳. غیر از موارد فوق، اختراعاتی که توسط دانشگاه و یا با مشارکت دانشگاه به صورت حقوقی انجام می‌شوند، پس از دریافت تأییدیه علمی از شورای راهبردی مورد تشویق مادی قرار خواهند گرفت:

۵. ثبت اختراع در داخل کشور با ذکر نام دانشگاه به عنوان شریک حقوقی و علمی (با حمایت مادی دانشگاه انجام شده، همانند نتایج حاصل از طرح‌های تحقیقاتی و...) همانند تشویق مادی یک مقاله ISI و براساس تعداد افراد، طبق جدول زیر:

جدول تشویق اختراعات و نوآوری‌ها به هزار ریال

تعداد همکاران اختراع	سهم مخترع اصلی	سهم هریک از سایر همکاران	حداکثر مبلغ قابل پرداخت
۱	۵۰۰۰	-	۵۰۰۰
۲	۳۷۵۰	۲۵۰۰	۶۲۵۰
۳	۳۲۵۰	۱۷۵۰	۶۷۵۰
۴	۲۷۵۰	۱۵۰۰	۷۲۵۰
۵ نفر به بالا	۲۳۰۰	۱۳۰۰	۷۵۰۰



تاریخ:

شماره:

پرست:

۶. ثبت اختراع در خارج از کشور و مراکز معتبر ثبت اختراع (مرکز مذکور باید مورد تایید شورای راهبردی باشد) به نام فرد (بدون حمایت مالی دانشگاه) به شرط درج نام دانشگاه در نشانی گواهی ثبت، به میزان ۱/۵ برابر تشویق مالی مقاله‌های ISI.

۷. ثبت خارجی اختراع در خارج از کشور به شرط درج نام دانشگاه در گواهی ثبت تا سقف ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال با نظر شورای راهبردی

تبصره. تشویق مالی دانشگاه فقط به افرادی تعلق خواهد گرفت که محل خدمت یا تحصیل آنها در دانشگاه باشد و افراد بیرون از دانشگاه را شامل نمی‌شود.

#### ماده ۵. محل تامین بودجه

بودجه حمایت از اختراعات و نوآوری‌ها از محل ردیف ۱-۲ بودجه پژوهشی بخشنامه شماره ۷۳/۱۲۲۷۱۵ به تاریخ ۸۸/۴/۱۴ محاسبه می‌شود.

تبصره. فقط طرح‌هایی که براساس این آیین‌نامه از طرف دفتر گسترش تولید علم یا واحدهای دانشگاهی و یا کمیسیون‌ها آن به داوری ارسال شده و توسط شورای راهبردی تأیید شده باشند، از این بودجه بهره‌مند می‌شوند. طرح‌هایی که روند دیگری داشته و بودجه‌هایی که بدون تأیید داوران برای آنها هزینه شده است، شامل این ماده نخواهد بود.

#### ماده ۶. حقوق متقاضی و دانشگاه

۱. پس از تأیید علمی اختراع توسط شورای راهبردی، طبق میزان سرمایه‌گذاری دانشگاه و نوع حمایت‌هایی که از آن می‌کند، بر اساس قرارداد پیوست که بین دانشگاه و مخترع یا نوآور بسته می‌شود، سهم طرفین تعیین می‌شود. چنانچه در حین کار نوع حمایت‌ها کاهش یا افزایش یابند، لازم است سهم جدید تعیین گردد. بر اساس این قرارداد، مخترع یا نوآور متعهد می‌شود که اختراع یا نوآوری خود را به نام دانشگاه (با توجه به میزان سرمایه‌گذاری دانشگاه) بر اساس میزان سهم تعیین شده در قرارداد به ثبت علمی و حقوقی برساند.





تاریخ:

شماره:

پرست:

۲. در صورتی که طرح با سرمایه‌گذاری دانشگاه تهیه شده و به نتیجه برسد، حق ثبت علمی و حقوقی آن و امتیاز طرح به دانشگاه تعلق خواهد گرفت و مجری طرح در منافع حاصل از آن، با عقد قرارداد مشارکت خواهد داشت.

۳. چنانچه طرح با سرمایه مخترع به نتیجه رسیده باشد و برای تکمیل آن به سرمایه‌گذاری مجدد نیاز باشد، حق ثبت علمی طرح به طور مشترک به نام مخترع و دانشگاه خواهد بود و منافع حاصل از تولید آن به میزان سرمایه‌گذاری و مشارکت دانشگاه در تکمیل آن، بر اساس قرارداد تعیین خواهد شد.

۴. بر اساس بند ۱ بخشنامه شماره ۸۷/۷۵۳۸۴ به تاریخ ۸۶/۳/۲۲ نتایج حاصل از فعالیت‌های علمی نوآوری‌ها به عنوان اموال دانشگاه محسوب می‌شوند و ارائه آنها به هر شکل، با حفظ حقوق دانشگاه خواهد بود. بنابراین ذکر نام واحد دانشگاهی به نحوی که تعلق آن اثر به دانشگاه مشخص باشد، ضروری است.

۵. در صورتی که طرح حاصل یک کار تحقیقاتی مصوب یا نتیجه رساله دکترا و پایان‌نامه کارشناسی ارشد و یا پروژه دانشجویی در دانشگاه باشد، دانشگاه نیز در طرح سهیم بوده و فرد

نمی‌تواند نتایج آن را بدون مجوز مسوولان واحد به سایر دستگاه‌ها ارائه دهد. در صورت نیاز به توضیح بیشتر...



تاریخ:

شماره:

پوست:

۸. نتایج کلیه طرح‌هایی که از طریق دانشگاه به مرحله ثبت علمی می‌رسند (به جز طرح‌های مشمول بند ۳ این ماده)، می‌بایست به نام دانشگاه ارائه شوند.

۹. کلیه حمایت‌های مادی و معنوی از نوآوری‌های علمی، فنی و هنری مشروط به حفظ حقوق دانشگاه می‌باشد.

ماده ۷. نحوه درخواست ثبت و تأیید علمی اختراع یا نوآوری از شورای راهبردی

۱. هر گونه حمایت از اختراع یا نوآوری، پس از ثبت آن در اداره مالکیت‌های صنعتی ایران انجام می‌شود و برای انجام حمایت، لزومی ندارد که اختراع یا نوآوری از همان ابتدا به نام دانشگاه به ثبت برسد. لیکن پس از انجام داوری و تأیید و تعیین نوع حمایت‌های دانشگاه، ضروری است بر اساس نوع حمایت، درصدی از اختراع یا نوآوری به نام دانشگاه ثبت گردد و پس از این مرحله و عقد قرارداد با دانشگاه، حمایت‌های مذکور اجرایی خواهند شد.

۲. متقاضی تقاضای خود را تنظیم و با مدارک زیر به معاون پژوهشی واحد یا معاون پژوهشی دانشگاه تقدیم می‌نماید. مدارک شامل موارد زیرند:

الف. توصیف اختراع، شامل عنوان، زمینه فنی، اهداف، شرح سابقه، ارائه راه حل برای شکل فنی توضیح اشکال، نقشه‌ها، نمودارها، بیان مزایا، اختراع ثبت به توضیح حداقل یک روش اجرایی برای به کارگیری اختراع و ذکر صریح کاربرد صنعتی

۳. معاون پژوهشی واحد، پس از دریافت مدارک از متقاضی، آنها را به طور محرمانه برای ۲ داور با مرتبه «استادیار» به بالا برای ارزیابی ارسال خواهد کرد. نظر مذکور در شورای پژوهشی واحد بررسی می‌شود و نتیجه داوری همراه با پیشنهاد نوع حمایت به کمیسیون مربوط در معاونت پژوهشی به دفتر گسترش تولید علم ارسال خواهد شد.

۴. در صورت درخواست برای ساخت و تکمیل اختراع میزان دقیق هزینه‌ها و موارد مصرف آنها پیشنهاد می‌شود.





تاریخ:

شماره:

پرست:

۵. به منظور تصمیم‌گیری برای حمایت از اختراعات و نوآوری‌های خاص که به مشاهده و بحث و بررسی حضوری نیاز دارند، با نظر شورای راهبردی، موضوع در جلسه‌ای با حضور داوران و نماینده اصلی اختراع یا نوآوری مورد بررسی قرار خواهد گرفت و نتیجه طی صورتجلسه‌ای امضا شده به دفتر گسترش تولید علم ارسال گردد تا در جلسه شورای راهبردی مطرح و تصمیم‌گیری شود.

#### ماده ۸. جلسات شورای راهبردی

جلسات شورای راهبردی با توجه به تقاضاهای دریافت حمایت از اختراعات و نوآوری‌ها، به طور معمول هر یک ماه یک بار تشکیل خواهند شد. جلسات با حضور رییس، دبیر و حداقل ۳ عضو که حداقل یک نفر از آنها دارای تخصص حقوقی باشد، رسمیت می‌یابد.

#### ماده ۹. نظارت‌ها و مراجع تصمیم‌گیری

۱. تمامی مکاتبات در زمینه حمایت از اختراعات و نوآوری‌ها، صرفاً با معاونت پژوهشی (دفتر گسترش تولید علم) در سازمان مرکزی انجام می‌شوند.  
۲. پس از تأیید و ثبت اختراع در شورای راهبردی، تصمیمات از طریق دبیرخانه شورای راهبردی مستقر در دفتر گسترش تولید علم به دیگر دفاتر اعلام خواهد شد.

#### ماده ۱۰.

برای پیش‌گیری از افشای نوآوری تا پیش از ثبت حقوقی، نوآور باید از ارائه آن به صورت مقاله یا مصاحبه خودداری کند و پس از ثبت حقوقی برای شناساندن طرح به هر شکل (سخنرانی، مقاله، مصاحبه ...) باید با دفتر گسترش تولید علم هماهنگ باشد. در صورت تخلف از این مقررات، طرح از شمول حمایت دانشگاه خارج خواهد گردید و کلیه هزینه‌های انجام شده از طرف دانشگاه، از نوآور باز پس گرفته خواهد شد.



تاریخ:

شماره:

پرست:

ماده ۱۱. نظارت بر اجرای آیین نامه

۱. معاونان پژوهشی واحدهای دانشگاه مسوول اجرای این آیین نامه هستند و دفتر گسترش تولید علم بر اجرای آن نظارت دارد.

۲. معاونان پژوهشی واحدها موظفند این آیین نامه را به نحوی آشکار در معرض دید قرار دهند و متقاضیان را نسبت به مفاد آن آشنا نمایند به شکلی که تا جای ممکن پاسخ آنها در واحد مربوط داده شود و نیازمند حضور آنها در سازمان مرکزی نباشد.

ماده ۱۲. موارد شمول آیین نامه

این آیین نامه در ۱۲ ماده و ۳ تبصره تصویب شد و جایگزین بخشنامه شماره ۸۷/۱۸۷۶۳۸ به تاریخ ۸۵/۷/۲۷ می شود و از تاریخ بخشنامه قابل اجرا است.